डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक तथा
आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को पहिलो चौमासिक सम्मको योजना, कार्यक्रम तथा बजेट र
गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिएको सेवा प्रवाहको सम्बन्धमा

समिक्षा तथा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमको प्रतिवेदन

२०८२ मंसिर २९ गते ।

पेश गर्ने

के.ए. मल्टिमिडिया प्रा.लि.
वीरेन्द्रनगर नगरपालिका-१२, सुर्खेत
फोन : ९८५८०६६५८२
इमेल : pdkamaldailekh@gmail.com

पेश गरिएको निकाय

डुङ्गेश्वर गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
डाँडापराजुल दैलेख

CamScanner

१. पृष्ठभूमि :

स्थानीय तहमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता कायम गर्ने सवालमा जवाफदेहिताको औजारको रूपमा सार्वजनिक सुनुवाईलाई हेरिन्छ । स्थानीय सरकारले गरेका काम कारवाहीको बारेमा सेवाग्राही र आम सरोकारवाला निकायहरुको सल्लाह, सुझाव, गुनासा सुन्ने र हल गर्न सार्वजनिक सुनुवाईले महत्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याउँछ । सार्वजनिक सुनुवाईमा सेवाग्राहीले उठाएका विषयलाई सुनुवाई गर्ने, समस्या समाधान गर्ने एउटा महत्वपूर्ण पाटोको रुपमा रहेको छ ।

सार्वजनिक निकायले प्रवाह गर्ने सेवा र सम्पादन गरेका कामका बारेमा सेवाग्राहीहरुलाई जानकारी गराई त्यसम्बन्धी सेवाग्राहीहरुका जिज्ञासा मेटाउनुका साथै सेवाग्राहीहरुका सुझावहरुलाई ग्रहणगरी सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउनका लागि सुशासनका औजारहरु मध्य महत्वपूर्ण औजार हो, सार्वजनिक सुनुवाई ।

सार्बजनिक सुनुवाईले सेवाग्राही र सेवाप्रदायक एकै थलोमा वसी सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउका लागि सहयोग पुग्दछ । सार्बजनिक सुनुवाईले सार्वजनिक निकायले दिने सेवाको बारेमा सेवाग्राहीबाट मूल्याङ्कन गर्ने तथा सेवा प्रवाहमा थप सुधार ल्याउने कार्यमा सहयोग गर्दछ । यसले सेवाप्रदायक निकायमा जवाफदेहिता प्रवर्द्धन गर्नुको साथै पारदर्शीता कायम गर्ने कार्य गर्दछ ।

स्थानीयस्तरमा नागरिक र सेवा प्रदायक निकायबीच सुमधुर सम्वन्ध स्थापित गर्दै सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउका लागि सेवा प्रदायकले सेवाग्राहीका गुनासा तथा सुझावहरु ग्रहणगरी आगामी दिनमा सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउका लागि सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने प्रावधान छ । सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) ऐन, २०६४ ले प्रत्यक्ष रुपमा सेवा प्रवाह गर्ने हरेक निकायले सार्वजनिक सुनुवाई गराउनुपर्ने कानूनी व्यवस्था गरेको छ ।

त्यसैगरी सुशासन नियमावली, २०६५ को नियम १९ ले सार्वजनिक निकायले प्रत्येक ४ महिनामा कम्तिमा एक पटक सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । सो नियमावलीले सार्वजनिक कार्यालयबाट सेवाग्राहीलाई दिईने सेवा सुविधाको जानकारी दिनुपर्ने, कार्यालयसंग सम्बन्धित समय, जनगुनासो तथा उजुरी संकलन गर्नु पर्ने, कार्यालयबाट सञ्चालन गरिने योजना तथा कार्यक्रमको वजेटको जानकारी दिनुपर्ने, सेवाका सकारात्मक तथा नकारात्मक प्रभाववारे सुझाब संकलन गर्नु पर्ने स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ ।

नेपालमा सुशासन स्थापनाका लागि जवाफदेहिता, पारदर्शिता र सूचनाको हकको महत्वका बारेमा निकै बहसको विषय बनेको छ । कानूनी शासनको प्रत्याभुतिका लागि उल्लेखित विषयमा सबैको ध्यान जानु जरुरी पनि छ । साथै सार्वजनिक बस्तु, सेवा र सुविधाहरुको गुणस्तर र प्रभावकारीताका वारेमा नागरिकहरुले भोगेका पिर, मर्का, गुनाँसा, प्रतिक्रियाहरुका साथै आगामी दिनमा बस्तु, सेवा र सुविधाको प्रवाहका लागि नागरिकहरुका रचनात्मक सुझाँव र सल्लाह संकलन मार्फत सेवामा प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्नु जरुरी देखिन्छ ।

स्थानीय तह र नागरिकहरुका बीचमा दोहोरो सम्वाद स्थापित गर्न र त्यस्तो सम्वादबाट जनतालाई देश विकासको प्रक्रियामा रचनात्मक प्रतिनिधित्व गराई पारदर्शिताको माध्यमद्वारा स्थानीय तहको विकास निर्माण कार्य र सेवाप्रवाहलाई गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाई जिम्मेवारीको संस्कार बसाउन गरिने सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यलाई व्यवस्थित गर्न स्थानीय निकाय सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यविधि, २०६७ तर्जुमा गरिएको छ । समग्रमा स्थानीय तहमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता कायम गर्ने एउटा महत्वपूर्ण औजार सार्वजनिक सुनुवाई हो ।

डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाले विगतका वर्षहरुमा समेत सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ । डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक तथा आर्थिक वर्ष

CamScanner

२०८२/०८३ को पहिलो चौमासिक सम्मको योजना, कार्यक्रम तथा बजेट र गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिएको सेवा प्रवाहको सम्बन्धमा समिक्षासहित आम सरोकारवालाहरुलाई जानकारी गराउन र आगामी वर्षहरुका लागि थप सुझाव तथा पृष्ठपोषण संकलनका लागि मिति २०८२ मंसिर २९ गतेका दिन डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको अयोजनामा डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाबाट डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक तथा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को पहिलो चौमासिक सम्मको योजना, कार्यक्रम तथा बजेट र गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिएको सेवा प्रवाहको सम्बन्धमा गाउँपालिकास्तरिय सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम के.ए. मल्टिमिडिया प्रा.लि.काको सहजिकरणमा सम्पन्न भएको छ ।

डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको अयोजनामा डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाका आम नागरिकहरु पनि आमने सामने बसेर सार्वजनिक सुनुवाई भएको भन्दै दिएको प्रतिक्रियाले पनि स्थानीय नागरिकका समस्याहरुको समाधानका लागि स्थानीयस्तरमै आयोजना गरेको सार्वजनिक सुनुवाइ प्रभावकारी देखिएको छ । स्थानीय तह मात्र नभई अन्य विषयगत कार्यालयहरु र विभिन्न गैर सरकारी संघ संस्थाहरुले गरेका बदमासिहरुलाई समेत जनताहरुले हाकाहाकी बहसमा ल्याउन थालेका छन् । सार्वजनिक सुनुवाईले जनताहरुलाई सुचनाको हक, सुशासन, पारदर्शीता र जवाफदेहिताको अभिबृद्धिमा निकै मद्धत पुगेको छ ।

२. कार्यक्रमको उद्देश्य :

- डुङ्गेश्वर गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयहरुको काम कारवाही, सेवा प्रवाह, योजना एवं कार्यक्रम, बजेट जस्ता सार्वजनिक विषयमा सम्बन्धित सेवा प्रदायक र सेवाग्राहीबीच अन्तरक्रिया गराउने ।
- गाउँपालिका तथा वडा तहबाट हुने सार्वजनिक बस्तु, सेवा र सुविधाहरुको गुणस्तर र प्रभावकारीताका बारेमा नागरिकहरुले भोगेका पिर, मर्का, गुनासा, प्रतिक्रियाहरुका साथै आगामी दिनमा बस्तु, सेवा र सुविधाको प्रबाहका लागि नागरिकहरुका रचनात्मक सुझाव र सल्लाह र पृष्ठपोषण संकलन मार्फत सेवामा प्रभावकारिता ल्याउने ।
- सेवाग्राही प्रति सेवाप्रदायकलाई जवाफदेही बनाउने र सेवाग्राहीहरुको गुनासो वा जिज्ञासाहरुको बारेमा हाकाहाकी प्रश्नोत्तर गराउने ।
- सुशासन ऐन तथा नियमावलीमा व्यवस्था भए बमोजिम सूचनाको हकको प्रत्याभूति गराउने ।
- स्थानीय तहका जननिर्वाचित प्रतिनिधि तथा विषयगत शाखा प्रमुखहरुलाई नागरिकहरु प्रति जवाफदेहि बनाउने ।
- सार्वजनिक सेवा तथा विकास निर्माणका कार्यहरुमा नागरिकहरुको सहभागीता बृद्धि गर्ने ।

३.कार्यक्रमको उपलब्धि :

- डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक तथा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को पहिलो चौमासिक सम्मको योजना, कार्यक्रम तथा बजेट र गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिएको सेवा प्रवाहको सम्बन्धमा खुला छलफल भएको छ ।
- डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक तथा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को पहिलो चौमासिक सम्मको योजना, कार्यक्रम तथा बजेट र गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिएको

सेवा प्रवाहको सम्बन्धमा जनताहरुले सुचनाको हक बमोजीम रकम कति खर्च भयो कहाँ खर्च भयो र नागरिकहरुले कस्तो सुविधा पाउने बारेमा बहस सुरु गरेका छन् ।

- स्थानीय तहका हरेक गतिविधिहरुका बारेमा सार्वजनिक सुनुवाइमा सेवाग्राही नागरिकले स्वतन्त्रपूर्वक आफ्ना जिज्ञासा र गुनासा राख्न उत्साहीत भएका छन् ।
- नागरिकले लक्षीत वर्गको रकम आफुहरुको शसक्तिकरण खर्च गर्न सकिने व्यवस्था भएको जानकारी पाएका छन् ।
- बिगतमा कसरी बिकास आउँथ्यो भन्ने थाहा नभएका नागरिकहरु विकासबारे चासो दिन थालेका छन् ।
- विभिन्न कार्यालयका वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमको बारेमा सम्बन्धित सरोकारवालाहरुलाई जानकारी भएको छ ।
- स्थानीय नागरिकमा सेवाप्रदायक कार्यालयप्रतिको विश्वास बढेको छ ।
- सेवाग्राही नागरिकलाई एउटै मञ्च बाट एकै चोटी विभिन्न गुनासा राख्ने वातावरणको सिर्जना भएको छ ।

सार्वजनिक सुनुवाइ संयोजन गर्ने व्यक्तिको नाम,थर र ठेगाना :

- **श्रीसम्सेर राना, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, डुङ्गेश्वर गाउँपालिका दैलेख ।**

सुनुवाई गरिएका विषयवस्तुहरु :

क) डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक तथा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को पहिलो चौमासिक सम्मको योजना, कार्यक्रम तथा बजेट र गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिएको सेवा प्रवाह ।

ख) गाउँपालिकाबाट प्रवाह गरिएको विकास कार्यक्रम र सेवा सुविधा ।

ग) विषयगत शाखाबाट सम्पादन भएका क्रियाकलापहरुको जानकारी ।

घ) जनताका गुनासो सुनुवाई तथा छलफल ।

कार्यक्रम आयोजना स्थल :- डुङ्गेश्वर गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय प्रांगण ।

कार्यक्रम आयोजना गरिएका मिति र समय : २०८२ मंसिर २९ गते, दिउँस २ :०० देखि ५ : ०० बजेसम्म ।
कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको समयावधि (घण्टा/मिनेटमा) : ३ घण्टा ।

४.कार्यक्रम संचालन स्थानीय तह, मिति र स्थान :

क.सं	स्थानीय तहको	मिति	स्थान
१.	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका	२०८२ मंसिर २९ गते	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय प्रांगण

५. सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यक्रम संचालनका क्रममा अवलम्बन गरिएका विधिहरु :

- सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यक्रमको तयारी ।
- गाउँपालिकाको वेवसाइट, फेसबुक पेज, सूचना पाटी तथा रेडियो ध्रुवतारा एफएफ ८९.८ मेगाहर्ज मार्फत सुचना प्रवाह ।
- जवाफदेहि वक्ताहरुसँग सम्पर्क र सहभागीहरुको चयन ।
- सार्वजनिक सुनुवाइका लागि सहजकर्ता प्रबन्ध र बजेट व्यवस्था ।
- अन्तिम तयारी तथा कार्य विभाजन ।
- सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम संचालन ।

क) सहजकर्ताको छनौट तथा सम्झौता :

सार्वजनिक सुनवाई कार्यविधिको परिच्छेद ५ मा सार्वजनिक सुनुवाईका लागि सहजकर्ताको प्रबन्ध र बजेट व्यवस्था सम्बन्धि उल्लेख गरेको छ । जसमा स्थानीय तहले सार्वजनिक सुनुवाइको वहसलाई विषय केन्द्रित गराउन सहजकर्ताको व्यवस्था गर्नुपर्ने भए बमोजिम के. ए. मल्टिमिडिया प्रा.लि.ले डुङ्गेश्वर गाउँपालिकामा सम्पन्न सार्वजनिक सुनुवाईमा सहजीकरण गरेको हो ।

- निष्पक्ष रुपले मध्यस्थता गर्ने कार्य सम्पन्न भयो ।
- महिला जनजाति तथा पिछडिएका वर्गलाई आ-आफ्नो भनाई राख्न प्रोत्साहित गरियो ।
- सहभागीले व्यक्त गरेका विचारलाई प्राथमिकता दिईएको थियो ।
- प्राप्त सुझाव, प्रतिक्रिया तथा टिप्पणीलाई सकारात्मक रुपमा लिदै कार्य सम्पन्न भयो ।
- व्यक्ति वा संस्थाको सार्वजनिक मर्यादा र शिष्टाचारलाई कायम राख्ने ।
- विषय वस्तुमा केन्द्रित रही छलफल गराइयो ।

ख) ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिको अध्ययन

सर्वसाधारण नागरिक र अधिकारमा बसेका व्यक्तिहरुका बीचमा सार्वजनिक चासोका विषयमा हाकाहाकी प्रश्न र उत्तर गर्ने प्रक्रियाबाट सार्वजनिक सुनुवाईको थालनी भएको हो । यस्तो सुनुवाईको अवधारणा नेपाल टेलिभिजनबाट २०५० पुस १३ गतेदेखि एकआपस कार्यक्रबाट शुरु भएको भन्ने सुन्न सकिन्छ । उक्त कार्यक्रमले नागरिकलाई विकृति, विसंगति र अनियमितताका विरुद्ध तेजिला प्रश्न गर्नुपर्दो रहेछ भन्ने अनुभूति दिलाएको थियो ।

त्यसैगरी स्वीस सरकार विकास सहयोग क्ष्ब्क्ष को सहयोगमा असल शासन परियोजनाले व्यवस्थित रुपमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमलाई संस्थागत गर्दै अगाडी बढाएको थियो । अहिले विभिन्न सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरुले यस कार्यक्रमलाई महत्वका साथ सञ्चालन गर्ने गरेका छन् । जिल्लामा पछिल्ला केहि वर्षयता दैलेखका स्थानीय संचार माध्यामहरुले समेत सार्वजनिक सुनुवाईको सहजिकरण गर्न थालेपछि यसको प्रभावकारीता झनै बढ्दै गएको छ ।

स्थानीय निकाय सार्वजनिक सुनुवाई सञ्चालन कार्यविधि २०६७ कार्यान्वयन हुनुपूर्व सार्वजनिक सुनुवाई संचालन कार्यविधि २०६३ नेपाल सरकारले लागु गरी राज्यका हरेक निकायले अनिवार्यरुपमा सार्वजनिक सुनुवाईको आयोजना गर्नुपर्ने बाध्यकारी व्यवस्था समेत गरेको थियो ।

त्यसै गरी हाल स्थानीय निकाय सार्वजनिक सुनुवाई सञ्चालन कार्यविधि अनुरुप सुनुवाई कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

ग) सार्वजनिक सुनुवाईको लागि सुचना तथा प्रचार प्रसार

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमको आयोजना गर्नुपूर्व मिति, समय र स्थानको निश्चित गरी एक हप्ता अगाडी नै सम्बन्धित कार्यालयबाट पत्राचार गर्नुका साथै संचार माध्यामबाट समेत प्रचार प्रसार गरी सरोकारवालाहरुलाई जानकारी गरिएको थियो ।

घ) समय र स्थान निर्धारण

तोकिएको समयमा समय र स्थानको निर्धारण गरी कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो ।

ङ) सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम संचालन

क) अध्यक्षता ग्रहण तथा कार्यक्रम सुरु भएको घोषणा गर्ने,

ख) कार्यक्रमको उद्देश्य माथि प्रकाश पार्ने,

ग) आचार संहिताबारे जानकारी गराउने,

घ) सार्वजनिक सेवा प्रवाहबारे संक्षिप्त जानकारी दिने,

ङ) सहभागीहरुबाट तोकिएको विषयमा लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरु संकलन गर्ने,

च) स्थानीय तहका जिम्मेवार पदाधिकारीहरुले स्पष्ट पार्ने,

छ) स्पष्टता पछि थप जिज्ञासाको आह्वान गर्ने,

ज) सम्बन्धित पदाधिकारीबाट थप जिज्ञासामा स्पष्टता ल्याउने,

झ) समापन मन्तव्य, धन्यवाद ज्ञापन र कार्यक्रम विसर्जन गर्ने ।

च) विगतको सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा गरिएका प्रतिवद्धताहरुको पुनरावलोकन

पाहिलो चौमासिकमा गरिएको सार्वजनिक सुनवाईको समिक्ष समेत गरिएको थियो ।

छ) सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा उठान भएका मुख्य सवालहरु र जवाफदेहिवक्ताका जवाफ

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा उठान भएका मुख्य सवालहरु र जवाफदेहिवक्ताका जवाफ अनुसूची १ मा दिइएको छ ।

ज) प्रतिवद्धताहरुको सार्वजनिकिकरण

कार्यक्रममा गरिएका प्रतिवद्धताहरुको सर्वाजनिकिकरणको लागि गाउँपालिकाको सूचना पाटी र सार्वजनिक ठाउँमा टाँस गरिएको छ । साथै स्थानीय संचार माध्यामहरुबाट प्रकाशन र प्रसारण समेत गरिएको छ । सार्वजनिक सुनुवाईमा उठेका मूख्य सवाल र जवाफदेही वक्ताहरुको प्रतिवद्धता अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

६.जवाफदेहि वक्ताहरु

क्र.स.	जवाफदेही वक्ताको नाम	पद	प्रतिनिधित्वको क्षेत्र
१	सुन्दरकुमार केसी	गाउँपालिका अध्यक्ष	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका
२	कलावती न्यौपाने	गाउँपालिका उपाध्यक्ष	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका
३	श्रीसम्सेर राना	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका

CamScanner

४	लिलाध्वज बस्नेत	आर्थिक प्रशासन शाखा	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका
५	रण बहादुर केसी	प्रशासन शाखा	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका
६	मनबहादुर गौतम	शिक्षा शाखा प्रमुख	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका
७	तेजकुमारी रेग्मी	महिला विकास शाखा	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका
८	श्याम बहादुर राना	वडाध्यक्ष	वडा नं. १
९	नगेन्द्रबहादुर बुढा	वडाध्यक्ष	वडा नं. ४
१०	पर्वलाल शर्मा	वडाध्यक्ष	वडा नं. ५
११	मान बहादुर थापामगर	वडाध्यक्ष	वडा नं. ५
१२	मेनुका पाण्डे	कृषि शाखा	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका
१३	नन्दराज रेग्मी	सूचना प्रविधि शाखा	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका

७. कार्यक्रम आयोजना तथा संचालनका क्रममा पाईएका सबल पक्षहरु :

- डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक तथा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को पहिलो चौमासिक सम्मको योजना, कार्यक्रम तथा बजेट र गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिएको सेवा प्रवाहबारे आम नागरिकलाई जानकारी भएको ।
- गाउँपालिकाको विषयगत शाखाबाट सम्पादन भएका क्रियाकलाप र सेवा प्रवाहबारे जानकारी दिईएको ।
- डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाका जनताको समस्या समाधान र विकासका लागि आम नागरिक जागरुक देखिएको ।

८. सम्वन्धीत स्थानीय निकायलाई सुधारका लागि सुझाव :

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले तोके बमोजीमका कामहरु संचालन गर्न र गराउनका लागि सम्वन्धित निकाय र व्यक्तिहरु अँझै धेरै सशक्त बन्नुपर्ने देखिन्छ ।
- नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन तथा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनले स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा सम्वन्धमा गरेका व्यवस्थाहरुलाई एकीकृत गरी सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय तथा राष्ट्रिय योजना आयोगबाट स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन जारी गरिएको छ । जस अनुसार स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा प्रक्रियालाई ७ चरणमा वर्गीकरण गरी २३ क्रियाकलापहरुमा व्याख्या गरिएको छ । स्थानीय तहको योजना तर्जुमाको ७ चरणहरुमा टेकेर वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- गाउँपालिकाद्धारा सञ्चालित योजनाहरु दिगो र भरपर्दो बनाउन प्रभावकारी अनुगमन गर्नुपर्दछ ।
- गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने विकास योजनाहरुमा सूचनापाटी अनिवार्य राख्ने परिपाटीको विकास गरिनुपर्दछ ।

CamScanner

- गाउँपालिकाले टुक्रे योजनामा केन्द्रीत नभई गौरव गर्ने खालका र जनताका समस्या समाधान हुने गरी बार्षिक योजना तथा बजेट ल्याउनुपर्ने देखिन्छ ।
- लक्षित वर्ग केन्द्रित रकमलाई तोकिएको कार्यविधि अनुरुप शिर्षकगत विनियोजन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- गाउँपालिकाले कृषि उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्दै लोपोन्मुन र रैथाने बाली संरक्षणमा ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

९. निष्कर्ष :

नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन तथा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनको मर्म अनुरुप हरेक स्थानीय तहहरुले तोकिएका कामकार्वाहीहरु सम्पादन गर्नु पर्ने भएपनि सोही अनुसार पुर्ण नीतिगत व्यवस्था लागु गर्नका लागि सम्बन्धित निकायहरु निकै जिम्मेवार हुनुपर्ने देखिएको छ । राज्य पुर्नसंरचना पश्चात जनताको नजिकमा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु आइसकेको वर्तमान अवस्थामा योजनाको पहिचान, छनौट र कार्यान्वयन प्रक्रियामा नागरिकको सहभागिताको संगसंगै खवरदारी हुनु पनि जरुरी छ ।

यसर्थ स्थानीय निकायमा भईरहेको कामकार्वाहीहरुमा पारदर्शिता र सेवास्तर नागरिकसम्म पुगे नपुगेको मापन गर्ने साधनको रुपमा सार्वजनिक सुनुवाईलाई एक महत्वपूर्ण औजारका रुपमा हासिल गर्न सकिन्छ । जसले स्थानीय तहमा हुने नियमित कामकार्वाहीहरुको सुधार गर्ने अवसरको सृजना गर्नुका साथै सेवामा पारदर्शिता कायम गर्ने अभ्यासलाई नियमितता दिन प्रोत्साहित गर्ने देखिन्छ । साथै यस प्रक्रियावाट सेवाग्राहीहरुका लागि पनि सेवाप्रदायक संस्था प्रतिको उत्तरदायित्वको समेत वोध हुने मौका प्रदान गर्ने वातावरणको सहज श्रृजना हुने देखिन्छ ।

अनुसुची २- सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा गरिएका साझा प्रतिवद्धताहरु ।

अनुसुची ३- सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमका उपस्थित सहभागीहरुको विवरण ।

अनुसुची ४- प्रकाशन गरिएका समाचारहरु र अन्य तस्विरहरु ।

अनुसुची-२

डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक तथा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को पहिलो चौमासिक सम्मको योजना, कार्यक्रम तथा बजेट र गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिएको सेवा प्रवाहको सम्बन्धमा गाउँपालिकास्तरिय सार्वजनिक सुनुवाई तथा समिक्षा कार्यक्रमको

साझा सार्वजनिक प्रतिबद्धता घोषणा

२०८२ साल मंसिर २९ गते

डुङ्गेश्वर गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, डाँडापराजुल, दैलेख

स्थानीय तहमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता कायम गर्ने सवालमा जवाफदेहिताको औजारको रुपमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमलाई हेरिन्छ। स्थानीय सरकारले गरेका काम कारवाहीको बारेमा सेवाग्राही र आम सरोकारवाला निकायहरुको सल्लाह, सुझाव, गुनासा सुन्ने र हल गर्न सार्वजनिक सुनुवाईले महत्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याउँछ । सार्वजनिक सुनुवाईमा सेवाग्राहीले उठाएका विषयलाई सुनुवाई गर्ने, समस्या समाधान गर्ने एउटा महत्वपूर्ण पाटोको रुपमा रहेको छ । स्थानीय तह लगायत सार्वजनिक निकाय वा संघ सस्थाहरुले सञ्चालन गर्ने विकास कार्यक्रम, प्रवाह गर्ने सेवा र सुविधाको प्रभावकारीताको बारेमा आम सरोकारवालाहरुलाई जानकारी दिने, खुला मञ्चमा साझा सवालहरुमा बहस, छलफल, अन्तर्क्रिया र पैरवी गर्ने पद्धतिको विकास गर्न र सेवाग्राहीप्रति जवाफदेहि र पारदर्शी भएको बोध गराउने, पारदर्शी शासन व्यवस्था, उत्तरदायी प्रशासन संयन्त्र, सहभागितामुलक पद्धती र निर्वाध रुपमा सूचनाको पहुँचको प्रत्याभूति गराउन समुदायका लागि गरिएका कार्यहरुमा समुदायको अपनत्वको भावना जागृत गराउन, अधिकारवाला र सर्वसाधरण नागरिकहरुको बीचमा आपसी अविस्वास, असन्तुष्टि र बेमेलका सवालमा खुला छलफल गरी अविस्वासको दुरीलाई घटाउने, समुदायको पहरेदारी वृद्धि गराउने र सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई चुस्त र दुरुस्त पार्नका लागि पृष्ठपोषण लिने उदेश्यका साथ मिति २०८२ मंसिर १९ गते सोमबारका दिन डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको आयोजनामा डुङ्गेश्वर गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक तथा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को पहिलो चौमासिक सम्मको योजना, कार्यक्रम तथा बजेट र गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिएको सेवा प्रवाहको सम्वन्धमा गाउँपालिकास्तरिय सार्वजनिक सुनुवाई तथा समिक्षा कार्यक्रम के.ए. मल्टिमिडिया प्रा.लि. वीरेन्द्रनगर-१२ को सहजिकरणमा सम्पन्न भयो । कार्यक्रममा........जना भन्दा बढि सरोकारवाला र सहभागिहरुको बीचमा बृहत रुपमा खुला छलफल गरी तपसिल बमोजिमका साझा प्रतिबद्धताहरुको घोषणा गरेका छौं । यी साझा प्रतिबद्धताहरुको कार्यान्वयन गर्नुलाई हामीले पूर्ण जवाफदेहिताको रुपमा लिएका छौं ।

प्रतिबद्धताहरु :

प्रतिबद्धता नं. १ :-

चालु आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को पहिलो चौमासिक अवधीमा ८० वटा योजनामध्ये १० वटा योजना सम्झौता भई कार्यान्वयनको चरणमा रहेको देखिएको हुँदा बाँकी रहेका योजना आयोजनाहरु छिटो छरितो र तदारुकताका साथ सम्झौता प्रक्रियामा लई चालु आ.व. का सबै योजनाहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन/सम्पन्न गर्ने।

प्रतिबद्धता नं. २ :-

- महालेखाको प्रतिवेदन अनुसार डुडेश्वर गा.पा.मा बेरुजुको अवस्था बढ्दो क्रममा रहेको हुँदा बेरुजु फस्यौंट तथा बेरुजु घटाउनका लागी प्राथमिकताका साथ नीति लिई कार्यान्वयन गर्ने।

प्रतिबद्धता नं. ३ :-

- सार्वजनिक बिदा/कार्यालय समय बाहेकको समयमा गाँउपालिकाको सवारी साधन दुरुपयोग भएको अनगुनासोलाई ध्यानमा राखी गाँउपालिकाले सवारी साधन दुरुपयोग रोक्ने।

प्रतिबद्धता नं. ४ :-

डुडेश्वर गाँउपालिकाबाट कार्यान्वयन हुने योजना/आयोजनालाई दिगो, भरपर्दो र प्रभावकारी बनाउनका निमित्त नियमित/प्रभावकारी अनुगमन गर्ने।

प्रतिबद्धता नं. ५ :-

पहिलो समय डुडेश्वर गाँउपालिका बसाई सरी अन्यत्र जाने क्रम बढिरहेको तथ्यलाई मध्यनजर गरी बसाई सराई रोकथामका लागी गा.पा.को नीति, कार्यक्रम निर्माण गर्दा बजेटमा समेत प्राथमिकताका साथ विनियोजन गर्ने।

CS CamScanner

प्रतिबद्धता नं. ६ :-

प्रतिबद्धतामा हस्ताक्षर गर्नेहरु :

.... सुन्दरकुमार केसी गाउँपालिका अध्यक्ष	.... कलावती न्यौपाने गाउँपालिका उपाध्यक्ष	.... श्रीसम्सेर रानामगर प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
.... श्याम बहादुर राना वडा अध्यक्ष, वडा नं. १	.... यमबहादुर विस्ट, वडा अध्यक्ष, वडा नं. २	.... कृष्णबहादुर खत्री वडा अध्यक्ष, वडा नं. ३
.... नगेन्द्र बहादुर बुढा वडा अध्यक्ष, वडा नं. ४	.... पर्वलाल शर्मा जैसी वडा अध्यक्ष, वडा नं. ५	.... मान बहादुर थापामगर वडा अध्यक्ष, वडा नं. ६
.... गणेश बहादुर थापा योजना शाखा	.... लिलाध्वज बस्नेत आर्थिक प्रशासन शाखा	.... रशिक केसी प्रशासन शाखा
.... मल्लराज रेग्मी सूचना प्रविधि शाखा	.... मेनुका पाण्डे / प्रमुख कृषि शाखा	.... तेज कुमारी रेग्मी म. बा. तथा ज्येष्ठ ना. शाखा

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा उठेका प्रश्न/जिज्ञासा र उत्तर

क.स.	प्रश्नकर्ता गुनासो गर्ने वा सुझाव दिनेको नाम, थर र ठेगाना	सहभागीको प्रश्न/गुनासो/ सुझाव	जवाफ दिने पदाधिकारीको नाम, थर र ठेगाना	जवाफको छोटकरी व्यहोरा
१	बम बहादुर गिरी.	बेरुजु-०८०/८१ मा २ करोड ३४ लाख ३४६३९ फछ्र्यौट-१ करोड ८३ लाख ८ लाख-२०८१/०८२ मा १८ करोड ६३ लाख ४६ हजार ३ सय ४१ (कसरी) हुन आयो?	आर्थिक प्रशासन शाखा	बेरुजु फछ्र्यौट हुँदै क्रममा रहेको। - फछ्र्यौट बैठक, फछ्र्यौट गर्ने - असुल उपर गर्नुपर्ने असुल उपर गर्ने
२	डम्बर बानले दुइखोल गा.पा. - ३	- १८ लाख खरिदमा पसेको कसरी भयो? → पुरस्कार कार्यक्रम कसरी भयो? → गीतिजात भ्रष्टाचार बढी भयो/	प्र.प्र.अ.; - स्वास्थ्य शाखा - शिक्षा शाखा वडाध्यक्ष(३)	बजार मूल्य भन्दा बढी रकममा सामान खरिद भएको बारे यथार्थ विवरण, आगामी दिनमा (बिर्सेको) खरिद प्रक्रियामा ध्यान दिई सम्बोधन गर्ने।
३		→ बजार मूल्य भन्दा बढीमा टेबल खरिद/२५ हजारको टेबल।	→ वडाध्यक्ष - फर्निचर मात्रै नभई बेन्च लगायतका सामग्री खरिद गरिएको	
४	बम ब के सि.	(सडक) अनुगमन कम भयो। - जनप्रतिनिधिको भत्ता कार्यालयले थप किन।	उपाध्यक्ष	
५.			वडाध्यक्ष वडा नं. ७ धनि के रावल	सबै जनाको सहमति (समन्वय) सामूहिक सहमतिमा जनप्रतिनिधिको भत्ता कम बढी गरेको।
६	डम्बर बानले	कार्यपालिकाको निर्णय कार्यान्वयन कमजोर किन भयो।	गा.पा. अध्यक्ष - भ्रष्टाचार न्यूनिकरण गर्न हरप्रयास गरेको। → कार्यपालिकाको निर्णय छ कार्यान्वयन	

७			पर्वलाल शर्मा जैसी । वडाध्यक्ष-५	→ आवश्यकता बढेर कुरौली जान ।
८			नगेन्द्र पुरी वडाध्यक्ष ४	पानी आउने बनेर गा नगरिकको आवश्यकता अनुसारको योजनामा बनाएको । आवश्यकता बढाउने खालको
९		योजना अनुगमन	कलावती [illegible] उपाध्यक्ष	योजना बनाएको । → योजनालाई दिगो आएको बनाएर अनुगमन प्रक्रियालाई मजबुत बनाउने ।
१०		→ बाको डाँगा रामनेलाई के बाबाई हुन्छ । → कृषि आदि भनि काढ्ने बात गर्दैइ	मैनुबाय डंग	→ कृषि [illegible] कार्यक्रम लागु गरिएको ।
११	[illegible] वालले	→ सडक सौन्दर्यकरण काढ्ने हुन्छ । → ढुंगा [illegible] वडामा पानी [illegible]	गापा अध्यक्ष → TCB खाद्य प्रक्रिया दिलाई आयो । खाद्य [illegible] आज [illegible]	सडक [illegible] गर्ने ।
१२		→ औषधी खाद्य [illegible] दिलाई	प्र. शाखा	माग आएपछि [illegible] खाद्य पाङ्ग्रा आदि [illegible] ।
१३		→ [illegible] गुणस्तर सुधार गर्ने कुनै योजनाई → आयोजक इत्यादी कार्यक्रम सामाजिकहरूलाई धनी दिनुपर्छ ।	प्र.प्र.अ. । [illegible]	[illegible] गापाका बासिन्दाको आवश्यकता [illegible] कुरा व दिन [illegible] गरे ।

आज मिति २०८२ मंसिर २६ गतेका दिन डुडेश्वर गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक समीक्षा तथा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को पहिलो चौमासिक अवधीमा गाउँपालिकाबाट तथा मातहतका कार्यालय /निकायबाट प्रवाह गरिएको पूर्वाधार विकास तथा सेवा र सुविधाको प्रभावकारिता विषयक सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम डुडेश्वर गाउँपालिकाको आयोजना तथा के.ए. मल्टिमिडिया प्रा.ली. वीरपा-१२ को सहजीकरणमा तपसिलको उपस्थितीमा सम्पन्न भयो।

तपसिल

सुन्दरकुमार केसी - गाउँपालिका अध्यक्ष
कलावती न्यौपाने - गाउँपालिका उपाध्यक्ष
गिरीकिशोर थापा, - प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
श्याम थापा - वडाध्यक्ष वडा नं. १
नगेन्द्र बुढा - वडाध्यक्ष, वडा नं. ४
पर्वलाल शर्मा - वडाध्यक्ष वडा नं. ५
मधु ब. थापामगर - वडाध्यक्ष. वडा नं ३
गणेश बहादुर थापा (योजना शाखा)
लक्ष्मण खत्री (स्वास्थ्य शाखा)
डा. दिवाकर जोशी (पशु विकास शाखा)
मनबहादुर गौतम (शिक्षा शाखा प्रमुख)
मेनुका पाण्डेय (कृषि शाखा प्रमुख)
तेज कुमारी रेग्मी (महिला बालबालिका तथा जेष्ठ शाखा
[illegible] आन्तरिक
लिला ध्वज बस्नेत आर्थिक प्रशासन शाखा
हरिलाल सेजवाल पत्रकार, [illegible] डुडेश्वर केन्द्र
रण बहादुर के.सी. प्रा.अ. प्रशासक
श्याम बहादुर बिष्ट डुडेश्वर ६ [illegible]
जय बहादुर बि.के. ॥ ५ [illegible]
मणिराम. मणिराम न्यौपाने ॥ — ५ [illegible]
चन्द्र प्रसाद अधिकारी ॥ — ॥
भोजराज न्यौपाने ॥ — ॥
हिरामणि न्यौपाने ॥ — ॥

PAGE NO.
DATE / /

श्री दत्त बहादुर गुरुङ, जनयुद्ध आखिरी (हैटा) डु. गा. पा. दैलेख
सत्यदेवि खत्री डुङ्गेश्वर गा०पा० दैलेख
नैना रावाली ११ — ५ दैलेख
राधा रावाली ११ — ५ दैलेख
गगन बहादुर थापा डुङ्गेश्वर गापा कार्यालय
धरे कुमार खत्री डु. गा. पा कार्यालय दैलेख
खगेन्द्र खड्का - लाकुरे होस्टल डु. गा. पा. दै.
पदम क भण्डारी डु. गा. पा. दैलेख
टिकाराम पोखरेल डु. गा. पा - ५ दैलेख
गणेश ब० थापा डु. गा. पा. ६ दैलेख
धनसिंह रावाल डु. गा. पा. दैलेख
डम्बरसिंह रावाली ११ — ११
भवानी प्रसाद न्यौपाने डु. गा. पा ५ दैलेख
[illegible] प्रसाद न्यौपाने वडा सचिव वडा नं ६
पदम बहादुर थापा डुङ्गेश्वर ४ दैलेख
हरि ब. भण्डारी डुङ्गेश्वर ५ दैलेख।
तिल बहादुर [illegible] [illegible] शाखा
मुकेश दाहाल ७. वि. ६.
बिमाल वि.क वनस्तर [illegible]
तिर्थ बहादुर शाही डुङ्गेश्वर गा.पा. ४ [illegible]
[illegible] बहादुर [illegible] [illegible] दैलेख
डम्बर क [illegible] डुङ्गेश्वर ६
दुर्योधन कुमार वि. सी. डु. गा. पा. ५ वडा सचिव
[illegible] कुमार [illegible] डु. गा. पा. ७, दैलेख
सुरेन्द्र बहादुर भण्डारी - डु. गा. पा.
ईश्वर कुमारी खत्री (खड्का) डुङ्गेश्वर गा. पा। [illegible]
सीता मल्ल (बोहरा) डुङ्गेश्वर गा०पा०
कुसुम कुमारी शाही डुङ्गेश्वर गा०पा
गौरी कुमारी वि.क डुङ्गेश्वर गा. पा. दैलेख
कमला हिरोमग डुङ्गेश्वर गा. पा. दैलेख
अनिता शाह श्री जनहित प्रा०वि
सावित्रा पोखरेल डुङ्गेश्वर ६ दैलेख
जंग बहादुर [illegible] डुङ्गेश्वर ६ दैलेख

PAGE NO
DATE / /

मुन्नाराम जैसी डुङ्गेश्वर ५ दैलेख।

रत्नलाल अधिकारी ॥ — ॥
धनसिंह विश्वकर्मा ४ नं वडा सदस्य
नन्दराम रेग्मी मुख्य प्रशासकीय अधिकृत शाखा
पूर्ण बहादुर बुढा ४ नं. वडा सदस्य
सन्तोष कुमार आचार्य कृषि विकास शाखा
भोजमणि पोखरेल (निजामती पेन्सनभोगी समाज)
आशिका न्यौपाने ॥ — ॥
किशोर न्यौपाने ॥ — ॥
~~अम्बिका~~ शिशिर पौडेल ॥ — ॥
टेक नाथ गौतम - प्रशासन शाखा
किशोर चौधरी - प्राविधिक शाखा
कर्ण शाही रोजगार सेवा केन्द्र
रोशन रावल प्राविधिक शाखा
नारु कुमारी वि.सी. स्वास्थ्य शाखा
इन्द्र बहादुर बुढा डुङ्गेश्वर ५
रामलाल आचार्य डु.गा.पा. ५ पोखरीपाटा
गंगाराम अधिकारी ॥ — ॥
बालाराम अधिकारी ॥ — ॥
जयमनी जैसी ॥ — ॥
मनिराम न्यौपाने डुङ्गेश्वर ५ दैलेख
नरेन्द्र प्रसाद न्यौपाने ॥ — ॥
लाल बहादुर भण्डारी ॥ — ॥
देव कुमार रिजाल एकाटेङ्ग क्लब / हलेसाल
इन्द्र प्रसाद न्यौपाने डु.गा.पा. ५ दैलेख
चित्र बहादुर सिंह डुङ्गेश्वर-५, दैलेख
धामराज बुढा ॥ ५ दैलेख
नगेन्द्र खत्री आयुर्वेद शाखा प्रमुख
देवीराम न्यौपाने ५ नं वडा कार्यालय
विमला विष्ट (महिला वि. शाखा)
प्रहरी चौकी डुङ्गेश्वर
प्रेम बहादुर विष्ट डुङ्गेश्वर ५ दैलेख
हरसिंह कुमार ॥ — ॥

PAGE NO.

DATE / /

[signature] नगेन्द्र सवाली कुडुलेश्वर ६ देलेख।

[signature] निरोज न्यौपाने ,, —— ,,

[signature] पदमराज कार्की (कुडुलेश्वर गाउँपालिका)

[signature] आशिष न्यौपाने (कुडुलेश्वर गा.पा)

[signature] विनोद अधिकारी कुडुलेश्वर ६ देलेख

[signature] सुरेन्द्र प्रसाद दुङ्गाना ,, —— ५

[signature] दिपक कुमार गुरुङ कुडुलेश्वर ६ देलेख

[signature] महेन्द्र दाहाल कुडुलेश्वर ६ देलेख

[signature] लक्ष्मी कुमारी फाजुली कुडुलेश्वर ७

[signature] मिना कुमारी खत्री कुडुलेश्वर २

[signature] माधव पोखरेल कुडुलेश्वर ६ देलेख

[signature] किरण सुनार ,,

[signature] नरेन्द्र पोखरेल कुडुलेश्वर ६ देलेख

[signature] कमल शर्मा प्रमुख सहजकर्ता

[signature] हिक्मत बहादुर नेपाली सहजकर्ता ·

CamScanner

CamScanner

डुङ्गेश्वर गाउँपालिका वडा नं. ६ माथिल्लो डुङ्गेश्वरबाट गाउँपालिकाको केन्द्र जोड्ने सडक । उक्त सडक हाल निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको छ ।

CamScanner

www.dhamakadaily.com

धमाका राष्ट्रि

DHAMAKA NATIONAL DAILY

Wednesday December 17 2025 | Dhamaka National Daily

प्राथमिकतामा बेरूजु फस्यौंट

हाइलाइटहरू

- बेरुजु फर्स्यौटलाई प्राथमिकता दिइने ।
- सवारी साधनको दुरुपयोग रोकिने ।
- वार्षिक योजना कार्यान्वयनमा तदारुकता ।
- अनुगमन संयन्त्रलाई मजबुत बनाइने ।
- बखाईसखई रोक्न पहल थालनी गरिने ।

दैलेखका सुर्
थापासहित १
सदस्य स

मतदान आज बिहान ८

मतदानमा सहभागी बनौं

- मतदान गर्नु नागरिकको अधिकार र कर्तव्य हो ।
- मतदाताको अधिकारलाई जिम्मेवारीपूर्वक निर्वाह गरौं ।
- मतदाता नामावलीमा आफ्नो नाम दर्ता भए नभएको एकिन गरौं ।
- मतदान स्थल, केन्द्र र समयको बारेमा जानकारी राखौं ।